

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
 Sem sa majú posilať predplatky, jako dopisy do novin,
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Liberálom byť a liberálov podporovať je hriech.

V istom mestečku sa búrilo obyvateľstvo proti rychtárovi, lebo zapomínal na svoje povinnosti; málo sa staral o poriadky. Veľkú svobodu užívali jednotlivci, druhí zase mnohé krivdy trpeli. Obzvlášť židia vedeli využívať fortielného tohoto človeka: niečo sa strčilo pánu rychtárovi — a všetky nespravodlivosti sa dali previesť. Najradšie mal on, keď sa pre obec niečo robilo, lebo kupovalo. Prišlo masťné konto na obec, a summa tá išla na 3 čiastky; jednu čiastku dostal p. notár, druhú pán rychtár, a niečo sa dalo remeselníkovi, ktorý už tak zjednaný bol. Aj chudobní nádenníci len tak obsiahli obecnú prácu, keď so zaslúženej mzdy niečo slúbili.

On a pán notár mali tú slabosť v očiach, že často sa im samochťiac oči zažmúrili, obzvlášť ale vtedy, keď bleskové veci spatrili. Niektorí občania pobadali na nich túto nemoc, a chceli ich osvobodit' od tohoto očíam tak škodlivého zamestnania, ale oni sa bránili proti tomu. Aj prez prsty hľadeli často; — od toho zlého obyčaja ich chceli tiež mnohí odvyknúť a klopali im pár ráz na prsty — to tiež neosožilo. Napokon sa vybrali niektorí dobre smýšľajúci občania k panovníkovi a žalovali na rychtára. Panovník vyslíšal ich žalobu a pýtal sa: «Koľko rokov slúži tento rychtár obci?» — «Už po tretí ráz je vyvolený a vždy tie isté krivdy nám robí» — bola jejich odpoveď. Panovník sa rozhneval a rozkázal hajdúchom, aby každému z tejto slávnej deputácie 25 vyfali. Zapamätajte si, aby ste si viackrát na novo nevolili takého rychtára, ktorého ste už ráz za nespravodlivého zkusili». S týmto naučením pre-

pustil múdry panovník týchto hlúpych baranov. Každý bude badať, kam mierim týmto príkladom.

Zkúsili sme cez mnohé roky zákazyplné účinkovanie našich parlamentárnych otcov vlasti; — videli sme, ba cítili sme a posavád cítime smutné následky neludského liberalného hospodárenia; vidíme a cítime, jako sa pod nami zem hýbe, tak že sme stratili rovnováhu svoju; — vidíme a cítime, že nás pod panovaním tejto liberalnej planéty mnohé nešťastia potkaly, tak že sme cudzí zostali vo svojom otcovskom kraji a vylicitovaní z domu rodičovského, žobráckú palicu sme si so statočnou prácou vydobili; — vidíme a so dňa na deň zkusujeme, že úžera, židovská manipulácia a šudierstvo kvitne pod panovaním terajšieho ducha a preda sa nebudíme; trpíme a na novo volíme nepriateľov nášieho šťastia. Podobáme sa tým, ktorí už 2-krát sa sklámali vo svojom rychtárovi, a po 3-krát ho zase zvolili.

Kde je ten, kto by nám 25 dal vyfati a dobré naučenie na prídavok! Hej, nepotrebujeme my už väčšieho naučenia! Naše smutné polozenie nás viac bolí, jako 25 palíc. Svobodu my len dľa mena známe. Zákony, toto sv. písmo našej svobody, len na tolko sú pre nás, na kolko oni naše povinnosti predpisujú; na kolko ale naše práva uisťujú, sú pre nás zatvorené a tajné. Tak sa nám vodi s týmito zákonmi, jako tomu sedliakovi: mal so židom spoločného koníka a žid tak povedal: «ráz sa phonesem jha a thy budheš ísť; — a ráz sa phojdeš thy a phonesem sa jha».

Všetci milujeme svobodu, len že spravodliví ju žiadajú pre všetkých, nespravodliví ale len pre seba.

Zdravé smýšľanie ľudu je zfalšované v liberalných rečiach našich snemových zastavateľov.

Nemluvi tam srdce a myseľ ľudská, lež sobecká politika neludských zastavateľov židovského rebachu. — Viete sa rozpamätať, jak ťažko sa namáhali naši ľudoví ablegáti, než tú maličkú burzovú daň v zákon uviedli? Nuž to preto tak ťažko šlo, lebo strašné vejkanie sa strhlo za to v izraelskom tábore. Tým ľahšie sa previedol kazateľský paragraf, totižto ten zákon, ktorý všetkým kňazom ústa zacpá, ktorým by sa chcelo pred voľbami niečo neliberálneho kázať. Proti katolíckemu kňazstvu bojovať je u nás veľmi ľahko.

A keď minister roľníctva, Darányi, pod ochranu berie súborené roľníctvo a chce ho vysvobodiť z rúk burzových špekulantov, vtedy na ratu kričia židovské noviny a zastávajú takzvaný merkantilizmus, t. j. kupecké záujmy — v Uhrách smelo to môžeme menovať: židovský rebach. Ťažký bude boj Darányiho v židovskom Uhorsku!..

Bratia! už uderila jedenásta hodina; pripravte sa, ozbrojte sa, voľby sú blízko, včul, alebo nikdy! Čiňme pilno a smele! Stiahnime so dremajúcej pravdy tú pokrievku a zobuďme ju. — My sme zvykli len skromno vyprávať, len skromno pýtať, len ľahodno karhať, len po tichu sa žalovať — to všetko nič neosoží! Keď chceme volačo docieľiť, musíme písmom a slovom bojovať, nemilosrdne karhať a s krikom napomínať, lebo ľudia majú slonovú kožu. Ľahodné šľahanie necífa, človek musí na nich so sochorom ísť!

My sme sa naučili na dve strany prívetivú tvár ukazovať. Keď sme medzi liberálmi, dľa jejich chufi mlúvime, keď sme medzi ľudákmi, blúznime na liberálov. «Animal, quod ita colit Deum, ut non offendat diabolum», tak označil Oxenstierna, výborný muž túto triedu ľudí. Po slovenský to takto znie: Tak ctia Boha, aby neobrazili ani čerta. Jeden opatrný človek si aj hľadel zabezpečiť toto dvojnásobné priateľstvo. Ctil vo svojom dome obraz sv. Antonína pustovníka a častokrát mu aj sviecu rozžal. Bol ale na obraze vymalovaný aj diabol, jak toho svätého pokúša. Obyčajne aj tomuto diablove rozžal tento človek sviecu a keď sa ho pýtal volakto, prečo to robí, tak povedal: Ja som veľký ctiteľ sv. Antonína, ale aj čertovi chcem uhovieť, lebo človek nevie, koho kedy môže potrebovať.

Hľa, trefný príklad na mnohých z našieho ľudu! Srdce je ľudácke, ale účinkovanie je liberálne. Prečo? preto, lebo aj čertovi chceme uho-

vief; veď človek nevie, kedy koho môže potrebovať. — A keby Bože, len takých ľudí nebolo na svete, lebo sú oni na nič; horší sú stokrát nežli naši smrteľní nepriatelia. Sú oni ani voda, ani oheň; ani kyselí ani sladkí: kde som tam som, nech mi len vo fajke horí. Hej, ale vybral by sa z takých víťazov poriadny regiment, na takú vojnu, kde by len trúbili na menáž alebo na retirovanie evalom! Takých len posadiť do kúta ku teplým kachlám, aby im nezaškodila zimnica, ktorú od strachu pred páňmi veľkomožnými liberálmi dostávajú.

Ján Nebojsa.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ľudové shromaždenia. Ako sme v minulom čísle spomenuli v *Ružomberku* bude sa odbyvať ľudové shromaždenie. Obdržali sme teraz nasledovné

Pozvanie.

Na dôkaz toho, že ľudácki občania v Liptovskej stolici sú nesklatiteľne verní strane ľudovej, v *Ružomberku* dňa 16-ho septembra 1900 v nedeľu po poludní o 3 hodine na veľkom námestí *ľudové shromaždenie* vydržiavať budú s nasledovným programom:

1. Zahájenie predsedom. Hovorí: Štefan *Rakovszky*, cis. a kráľ. komorník. kraj. vyslanec.
2. Účinkovanie strany ľudovej na sneme. Hovorí: Zoltán *Zmeskál*, kraj. vyslanec. veľkostatkár,
3. Výsledky 33. ročého účinkovania liberalismu na poli politickom a hospodárskom. Hovorí: Andrej *Hlinka*, farár sliačanský.
4. Čo chce ľudová strana? Hovorí: Jozef *Griegely*, kaplán ružomerský.
5. Inkompatibilita a liberálni vyslanci. Hovorí: Ján *Janček*, remeselník.
6. Záverečné slová predsedové.

V Ružomberku, dňa 9-ho septembra 1900.

Riaditeľstvo.

Pánov Bratov v okolí ružomerskom znovu upozorňujeme, by sa na toto veľavýznamné shromaždenie čo najväčším počtom dostavili.

I v stolici prešporskej — kde, ako je známo, bánffycki zločinci tiež svoje katanské kúsky stvárali, — bude ľudové shromaždenie. Máme po ruke toto

Pozvanie.

Voličia duna-szerdahelyského okresu rozpáliť cheú city, ktoré ku ľudovej strane prechováajú, v *Böösí* dňa 16. septembra 1900, v nedeľu po poludní o pol štvrtej

hodine *ľudové shromaždenie* bude vydržiavať, ktorého programm je nasledovný :

1. Zahájajúca reč predsedu. Hovorí : gr. Ján *Zichy* ml., kraj. vyslanec.
2. Ľudová strana a cirkevná politika. Hovorí : Fraňo *Bonitz*, redaktor «*Alkotmány*»-u.
3. O spolkoch. Hovorí : dr. Alexander *Ernszt*.
4. O ľudovej strane. Hovorí : Karol *Kálmán*, kraj. vyslanec.
5. Zakľúčenie predsedom.

V Böösi, dňa 7. septembra 1900. Riaditeľstvo.

I v zaladskej stolici bude shromaždenie ľudové z príležitosti skladania účtov ablegátskych p. Karola *Kálmána* kraj. vyslanca, ako dokazuje toto

Pozvanie.

Na dôkaz toho, že nakoľko pridržia sa obecenstvo voľčiov okresu zala-sv.-grothského svojich zásad, v *Sümegeu* dňa 23. septembra, v nedelu po poludní o 1 hodine na námestí Florianskom *ľudové shromaždenie* vydržiavať bude, s nasledovným programmom :

1. Zahájenie predsedom. Hovorí : Jozef *Farkas*, kraj. vyslanec.
2. Ľudová strana a malopriemyselníctvo. Hovorí : dr. Fraňo *Major*, kraj. vyslanec.
3. Skladanie účtov z účinkovania snemového Karola *Kálmána*, kraj. vyslanca okresu zala-sz.-grothského.
4. Zakľúčenie predsedom.

V *Sümegeu*, dňa 7. sept. 1900. Riaditeľstvo.

V Rakúsku Reichsráth (rišský parlament) **rozpu-**stili. Z Viedne oznamujú so dňa 8-ho septembra, že Jeho Veličenstvo vydal dekrét, ktorým rozpustil terajší Reichsráth. Je to výsledok nešťastných rozoprov medzi Nemci a Čechmi. Ako to blízka minulosť dokázala, rozpustenie parlamentu neprivedlo ku cieľu v Austrii. Česi a Nemci pri nastalých voľbách zúfane bojovali, každý za národnosť svoju. Žeby teda aj pri terajších nových voľbách mohli či Nemci, či jejich protivníci Česi rozhodujúcu väčšinu ablegátov získať, to neveríme.

Česi zo svojej strany už započali sa chystať ku voľbám. Noviny české v zápalistých článkoch hlásajú vernosť a vytrvanlivosť celého českého národa za vydobitie svojich práv.

Ku povzbudeniu a potvrdeniu národného citu v Čechách len poslúžiť môže tá surovosť Nemcov, ktorou českých «*Sokol*»-ov v Olomúci napadli. V Olomúci jesto veľa ponemčených Čechov. Keď teda vyše 1000 «*Sokol*»-ov českých v slávnostnom prôvode hrnulo sa do Olomúca vydržiavať veľshromaždenie, olomúcki Nemci začali hádzať skaly, vybiť obloky. Sokoli držali sa voči tým surovostiam vážne. Ako z novin sa dozvedáme, Nemcov táto bezrozumná surovosť už aj samých mrzí.

Nové voľby v Rakúsku vypísali na čas od 15-ho decembra do 15-ho januára. Teda probujú volať na pomoc nehody počasia zimného, ako u nás v 96-tom. — Od 95-ho skonáva takrečeno celá sústava Austrie : či neskoná konečne ?

Vyst'ahovanie z Uhár. V mesiaci júli vyst'ahovalo sa z Uhorska 8368 ľudí. Teda ešte aj v letnajšom čase, keď sa na všetky strany pilno pracuje — boli prinútení ľudia židom miesta robiť.

Vojna v Číne nateraz asi prestala. Zvláštne je, že Rusko bolo prvé, ktoré vyslovilo sa, aby vojska európejské vytiahly z Pekingu. V tomto smysle upravila svoje príписы na európejské vlády a na Ameriku. A to prekvapilo pánov štátnikov. Síce Francúzsko, Amerika a po nich i Nemecko osvedčili sa, že súhlasia s Ruskom, ale či na ozaj, to je otázka. Aspoň Nemecku by ťažko padlo bez všetkej koristi zanechať bojište.

V júžnej Afrike anglické vojská pomaly napredujú síce, ale predsa napredujú. Hrátko Búrov donútená je utiahnuť sa až medzi tie najstrmejšie vrchy, kde brániť sa chcjú zakaiaľ len bude možno. Z anglickej strany kolovali chýry o veľkej novšej porážke Búrov, ale tieto chýry sa úradne nepotvrdili. Iste to, nebude stáť s Búrimi tak zle, jako by si to židovské noviny žiadaly.

Mogendoved ešte vždy pokúša. V Jágri ktosi zlámal kríž z koruny sochy sv. Štefana kráľa. Z tej príležitosti «*Alkotmány*» (denník) noviny napísaly krátky článok o tom a s pohoršením poukázali na nečinnosť našej politickej vrchnosti a pripomenuly, že kdekolvek na svete strašno pomstili by sa na židoch za takéto ohavné kusky. Na druhý deň už tie najmaďarskejšie noviny «*Magyar Szó*» v mene hazafišágu začaly vejskať a volať po kráľovskom fiskusovi, aby hneď a hneď obžaloval «*Alkotmány*» pre poburovanie «*proti vierovyznaniu*». A kráľ. fiskus i poslúchnul. Ako zbadal, že je treba židov uspokojiť, večer takrečeno v nočnú hodinu citoval ku sebe redaktora Bonitza, aby hneď udal pôvodcu článku a žiadal i rukopis, na základe ktorého obžaloval spolupracovníka «*Alkotmányu*» : Beniczkého. A aby každý poznal, že v Uhorsku slúži židom všetko, nuž ponáhľali sa určiť termin ku tlačovej pravote celkom mimo radu, aby ešte pred novým rokom židovským vec odbavená bola. Nuž hľa ! na desiatých miestách zpotupujú nám sv. kríže, a síce bez všetkej obavy zpotupil ho aj päťkostolský rabin : a nerobí sa proti tomu nič. Z toho je zjavné, že tuším keby sa židom zaráčilo aj do našich chrámov vlámať a nám sv. kríže aj tam nivočiť, hádam aj vtedy ešte k vôli hazafišágu spala by polícia. — A keď sa proti tomu da- kto ohlási, už by ho vliekli na šibenicu. — Aj «*Alkotmány*» obžaloval jedny židovské noviny ešte v januári ; a čo si myslíte, že sa proti tým židovským novinám niečo robí ? Aha, tu veru pánu fiskusovi nenie tak pilno ! Ba ozaj Bože, čo to bude, či my ozaj musíme byť také mrtvé kláty, či ozaj nenaučíme môresu liberálov pri voľbách ? Hja, ale zakaiaľ máme takých hrdinov, ktorí zakľajú síce rabinovi tristo duší, ale pri voľbe idú predsa za ním, ako krava za telafom, zatiaľ by boli židia sprostí keby si nás všimali.

O budúcich voľbách sa nič nevie. Vládne noviny verejne vyhlasujú, že voľby toho roku byť nemôžu, lebo že liberáli musejú najprv zriadiť svoje strany po vidiekoch a to dá mnoho práce a stojí aj mnoho peňazi,

ktorých vládva vraj dnes nemá. Pekná úprimnosť! Teda zase budú kaziť ľud peniazmi, aby sa sfa hovädlo na jarmaku predával. — Vo viacerých miestach sami liberálni ablgáti silno pracujú, aby si stranu potvrdili; hlásajú že sú oni vlastne strašní antisemiti, že židom krky vykrútiť len na liberálnej strane budú v stave. Oni hovoria, že židov len za bláznov majú, keď sa s nimi bratričkujú. Hovoria že však už musí sa volačo robiť proti tým židom. Nuž takto lapajú si dobrých bláznov. Konečne, zaslepený alebo slabého rozumu človek im to aj uverí. Hej, veď tí páni liberáli dobre vedľa, čo by sa ľudu najlepšie ľúbilo.

Odpoveď vp. Kurimszky Jánošovi r. k. farárovi vo Svinnej.

V čísle 36-tom maďarského týždenníka «Felsővidék» pod nápisom: «Pánszláv agitáció a felsővidéken — Budapestről» (panslávské búrenie z Budínpešte) zaoberá sa p. Brat Kurimszky Jánoš s dielkom mnou písaním a vydaním pod menom «Otcovský hlas k svôjmu ľudu».

Ja vp. Kurimszky Jánoša nemám šťastie znaf; preto ani nemôžem pochopiť, čím som ho rozhneval, čo som mu zlého vykonal, že on mňa tak nemilosrdno posudzuje a mňa za pansláva a to za ztrešteného, zafatého pansláva vyhlasuje, moju dušu za čiernu a moje dielko za podkopanú prácu, za hnusopis verejne vyslovuje? Myslím, že takéto urážania by nikomu neboly milé; ale to už mňa hlboko sa dotklo, keď mňa ľutuje akožto človeka starca, ktorému sa rozum pomútil a stal sa na starost zase ako malé dieťa — teda mňa za starého blázna považuje. No nech Vám to, pán, Brat Kristus Ježiš milostive odplatí! Vy previnil ste sa proti prikazu božiemu, ktorým zakazuje Pán Boh posmechy vystrájať z človeka starého a takto ztrpčiť jeho beztak zunovaný, smutný život. Keby to bol urobil žid, nečudoval bych sa. Ale kňaz kňaza ešte i vtedy má zastať a na dobrú cestu privádzať, keby skutočne poblúdil a zapomenul sa jeho brat oltárny. Vy ste však takto nejednal: bez toho, že by ste chcel mňa o hriechu, o zlom presvedčiť, vystatujete sa verejne v novinách, že vám nič milšie neni jako brata svojho oltárneho zradíť, denunciovať. Nevieť veru prečo ste sa s tým denunciovaním tak ponáhlal, veď vás s tým nik nepoveril, na to je povoláný kráľ. fiscus a trestný súd, nuž mohol ste to ponechať na tých. Ale vy nie takto ste jednal; vy priznávate sa, že ste mňa už na patričnom mieste oznámili a spolu upozorňujete ministra vnútra na moje dielko, aby sa zhabalo.

Pán Brat: Kurimszky Jánoš iste dobre bude znaf, že v posledných rokoch kofko kresťanských spisovateľov uväznili, či už písali po maďarský či po slovenský alebo po nemecký. Ale na to nebude vedieť pádu, že by oznamovateľom katolícky kňaz bol býval. Pán Kurimszky Jánoš túto slávu denunciantom závidí, jeho by trápilo, keby starca brata jeho oltárneho nezavliekli do temnice, kde by ako zlodej a kmín mal svoje staré kosti zložiť.

Pán Boh Vám zaplať, Pán Boh Vám zaplať za vašu braterskú lásku!

Ačpráve o novinkách «Felsővidék», ktoré akýsi Eugen Schleininger rediguje, platí to, že aký pán, taký krám, aj takého koňa mám — ja predsa chcem česk svoju obrániť. Toto p. Kurimszky Jánoš mne musí dovoliť, bárs mňa aj za starého blázna vyhlásil.

Teda k veci. Pán Kurimszky Jánoš, r. kat. farár vo Svinnej hovorí o «Otcovskom Hlase», že: «je to panslávsky plod zafatých, ztreštených panslávských modzgov». Teda obvinuje mňa z panslávizmu. — Mne je úprimne ľúto, že musíme tu o panslávizme prerievať, lebo dľa mojho najlepšieho vedomia ľud náš vlastiverný o panslávizme nikdy nič nevedel a škoda je takéto veci pred ním spomínať a pretriasať. Stará pravda je, že «ignoti nulla cupido» t. j. keď o volačom známosti nemám, za tým ani netúžim: tak práve ani ľudu nemalo by sa o panslávizme hovoriť, aby o tom ani vedomia nemal. Keď ale p. Kurimszky Jánoš tak smelo rozhadzuje sa s nadávkami o panslávizme, nuž on nech je aj zodpovedný za to, keď prinútil mňa o panslavizme pred verejnosťou prehovoríť. Panslavizmus, ači všeslavianstvo teda značí tolko, ako bratský, rodinný sväzok všetkých slavianských národov, ako: Rusov, Poliakov, Čechov, Bulharov, Horvátov, Srbov, Slovákov a iných slavianských kmenov tým cieľom, aby sa všetci spojili pod jednu slavianskú ríšu a takto vydobili si samostatnosť a neodvyslosť od iných národov, pod ktorých vlády teraz podriadení sú. U nás v Uhorsku teda značí panslávizmus tolko, ako odtrhnúť sa od Maďarov, zradíť teda ten 1000-ročný sväzok slovenského ľudu s bratmi Maďarmi a pripadne k vôli Ruska odtrhnúť sa od rímsko-katolíckej cirkvi. Toto je panslavizmus. Nuž pán Kurimszky Jánoš mňa s takéto panslávizma obvinuje. Je to od neho nesmierna opovážlivosť a strašná urážka. Nikedy v mojom živote, tým menej v mojom dielku «Otcovský Hlas», nehlásal som ja takéto strašné učenia, ani nikedy nepoznal som človeka, ktorý by také niečo bol hlásal. Veď to by bola strašná vlastizrada, zároveň zrada slovenského ľudu, ktorému Boh určil v bratskom sväzku so všetkými národami Uhorska spolužiť a spolutrpeť, pod jednotným «uhorským» štátom, tak aby každá národnosť svoje najlepšie duševné a hmotné sily vyvíňovala, sdokonaľovala a ku dobru spoločnej vlasti venovala. Veď takého, ktorý by s panslavizmom 1000-ročné základy kráľovstva sv. Štefanského rozbúrať chcel, hneď a hneď nielen do väzenia, lež na tú najukrutnejšiu smrť mala by vrchnosť odsúdiť. A podobne tej najstrašnejšej smrti hodní by boli tiež všetci tí vo vrchnosti, ktorí by takého vlastizradcu hneď a hneď na smrť neodsúdili.

Prečo mňa p. Kurimszky Jánoš nazíva panslávom to ja neviem, to on — ak je statočný muž — vysvetlíť nech si za čestnú povinnosť pokladá. Kto vie smele napádať a obviňovať, ten nech aj tak smele ráči dokazovať.

Síce dnes židia — jako to aj v dielku mojom píšem — každého za pansláva vykrikujú, kto nekori sa židovsko-maďarskému, novomódnemu pohanskému duchu. V ta-

komto židovsko-maďarskom smysle vďačne a s radosťou prijímam na seba meno: pansláv, ba som naň i hrdý. Lebo taký pansláv je každý svedomitý kresťan, každý svedomitý katolícky kňaz; takým panslávom je aj sama vláda, aj sám sv. Otec, ba ano takým panslávom je ešte aj Sám Pán Ježiš Kristus. To, čo som ja v «Oteovskom Hlase» písal a hlásal, že totiž pred Bohom sú všetky jazyky jednako rovnocenné a preto nikto nemá právo podporovať jazyk jeden tým cieľom, aby iný jazyk utlačil — to všetko je nie z prsta vycucvané. To všetko ja odôvodnil som slovami svätého Písma. A že menovite cirkev katolícka nikdy neutlačovala žiadného národa reč, i to som dokázal. Dôkaz na to je poslanie Ducha sv., ktorý všetky jazyky posvätil, dôkaz na to je meno «katolícka» cirkev, to j. všeobecná cirkev, ktorá nikde nerobila rozdiel medzi národami a jazykmi, bo všetkých jednakou ochotnosťou vysluhovala. Ale na obranu mojho panslávizmu uvádzam tu aj samú uh. vládu. Vláda sama vydáva viaceré noviny, v ktorých hlása, aby sa zvyky obyčaje praoteovské Slovákov zadržaly a v úctivosti mali. Vláda sama tohoto roku upravila prípis na «museálnu spoločnosť» slovenskú v Turčianskom Sv. Martine, v ktorom vychvaľuje obetivosť Slovákov, že pamätnosti slovenské zbierajú, a zvyky zachovávajú. Na obranu moju uvádzam i vážne maďarské časopisy ako je «Hazánk», ktorý pred 10 dňami písal o Slovákoch, že im treba školy dať, aby sa v materinskej reči vzdelávať mohli. Konečne uvádzam aj sv. Otca Leva XIII. ktorý uhorským biskupom prísnou naložil, aby vynaučovanie viery len v Iudovej reči konali, teda nie v maďarskej tam, kde ľud je slovenský, ačkoľvek by snáď podajedni aj maďarský vedeli.

Pán Kurimszky János aj to mi zazlieva, že som pravil, že vzdelania národov len v jejich materinskej reči je možné. Ja myslím, že toto sa samosebou rozumie. — Keď by tomu nebolo tak, vtedy by naši bratia Maďari doista hľadali tiež cudziu vzdelanosť; povedzme učili by vo školách a spievali by v chrámoch po francúzsky, po anglicky, po nemecky lebo po ruský — lebo vzdelanosť týchto národov stojí o mnoho vyššie, nežli vzdelanosť Maďarov.

Pána Brata Kurimszky Jánosa iste to najviac rozpajedilo, že neschvaľujem, ba zatracujem námahy niektorých kňazov v biskupstvi košickom, ktorí bez toho, žeby si to boli veriaci žiadali, v čiročistých slovenských obciach začali po maďarský učiť katechismus i po maďarský v chrámoch spievať. Nuž ale darmo sa preto hneváte, lebo vaše počínanie nie ja, lež Sám sv. Otec zatracuje v spomenutej už encyklike; že ho vy neposlúchate, za to ja nemôžem. Nadávajte teda samému rímskému Otcovi do panslávov. Veru Bratia, škoda sa hnevať, lebo ja si aspoň myslím, že už ten sv. Otec bez príčiny by len nebol upomínal uhorských biskupov, aby vyučovali vieru len v materinskom jazyku Iudu. Myslím, že svätý Otec musel mať príčinu, keď vám maďarizáciu v školách a v chrámoch zabraňovať musel . . . a to vám veru nebude slúžiť k pochvale!

Ostatne, že čo stojí horlivosť pastierska takého maďarizátora — kňaza, to nám vysvetlí jeden nepekny výraz p. Kurimszky Jánosa. On hovorí totižto o svojich veriacich slovenských: «s lelki szükségleteiket is csak elígazitjuk valahogy», to jest «aj duševné potreby jejich (veriacich) už len volákosi odpravíme». Teda pane Kurimszky Jánošu len «valahogy», len volákosi, od buka k buku treba duševné potreby veriacich «odpravovať»? Ej, to veru je nesvedčeno, takto sa vysloviť! Načo že je farár farárom? Aby maďarizoval a duševné potreby svojich len «volákosi» od buka k buku «odpravoval»? To neverím!

Pane Kurimszky Jánošu, ja neviem čo ste vy. Maďar ste nenie, lebo Maďarov dobre znám, tí majú o mnoho väčšiu sústrasť so Slovákmí; Slovák ste tiež nenie, lebo poriadny Slovák nemôže natoľko nenávidieť svoju materinskú reč, aby ju chcel z chrámu vytvoriť. Nuž prapodobne ste Nemeec. O Nemcovi ale hovoríme: «nuž rec mu rec, keď je Nemeec».

Andrej Rojko, dľa p. Kurimszky J.: starý blázon.

Úpenlivá prosba

k vysokocteným čitateľom Kresťana!

So zložením rukama v mene nášho Pána Ježiša Krista, s poníženosťou obraciam sa k vysokocteným čitateľom tohoto kresťanského časopisu s tým presvedčením, že snáď nie jeden z ct. čitateľov mal už príležitosť hore našou povážskou dolinou cestovať, kde medzi Žilinou a Vrútkami pri «Sztrecsnó» zvanej zástavke (megállóhely) dietky hŕfne prosia cestovateľov o kúšičku chleba, lebo vedia, že rodičia im ho nemajú odkiaľ dať.

Ja ale tiež v Kristu spolubratov srdcia do Božej milosti porúčam, žeby nám v hroznej biede postavením pár halierni prispieť ráčili; začo Všemohúci im bude hojná odplata.

Naša Nezbud-Lúčka, malá chudobná to dedinka pre rozličné židovské úžery, malý vrškovatoskalnatý a neurodný chotár upadla do veľkých dlžob tak, že už dlžoby prevyšovali toho chotára hodnotu. No bieda, biedu plodí! Žiaľ Bohu, bežiacého roku 3-ho februára o 3-tej hodine pred ránom od tade jachajúcého železničného rušňa iskri chytila sa slamená strecha na najbližšom pri kolajnici humne, od ktorého vyjmúc 5 domov v strašnom výchre oheň za 1 hodinu celú obec v popol obrátil tak, že ľudia v spodňom obleku sotva mohli zutiecť zo svojich pokojov; na ratovanie ani mysleť nebolo času.

Celá dedinka bola vystavená len z dreva a

okrem žida nebol nikto poistený len preto, ponevác niet žiadnej pamätnosti, žeby bol kedy oheň. Ku stavaniu nechcú dať požičky nikde! Sme zo-bráci na veky.

Opakujúc s našim Spasiteľom jeho sväté slova; «Čokoľvek ste jednemu z mojich učinili, mne ste učinili», značím sa s úctou a modlitbe prosiaci

Lazuth Simon, učiteľ
v Nezbud-Lúčke o. p. Sztrecsnó.

Milodary ráčte poslať teda na adresu pána učiteľa: Lazuth Simon, učiteľ v Nezbud-Lúčke o. p. Sztrecsnó.

BESEDNICA.

Rozorva ducha.

Slnka svietí žiara krásna
s čistej neba modriny;
živý rozmar, techa hlasná
plní grúne, doliny ...
Moja myseľ nemá jasna.

V bodrom vznete, veselosti
v raziach zuní žnúca druž;
jej spevom sa krmí, hostí
prácna roľnič, roba, muž ...
V mojich nádrach niet radosti.

V ruchu polia, v zvuhu háje,
súlád, rozkoš sýti svet.
Zbožím, hložím jarosť vlaje,
všade rozmach, vzňatie, vzlet ...
Moja vôľa zronená je.

V tienných kútoch vrtkej vtáče
kypí šumný svišť, hlahol.
Čulá detva výska, skáče,
čob' ju čarný prút šlahol ...
Moje srdce trúchli, plače.

Kde jaký tvor, všetky berú
smidu šťastia, žmeň blaha.
Mne nekynie, hoj, nie veru
spokojnosti slasť drahá ...
Moje nútro nezná mieru.

Však nezúfam, oj, nie zato,
vie, čo čini, múdry Pán.
Síz tok smôvv škvrny, blato,
skrucha stíši šklby rán ...
Z ohňa lesklé vyjde zlato.

Pipuškín.

Cestovanie chorého Zaoska do bardiovských kúpeľov v Šáriši.

(Dokončenie).

V Bardiove nás čakal striko Stanislav, potom pán farár zborovský, sváko Fridrich zo Žiliny, ktorý havziroval s pánom Hromovodom z Hegyes-ripóky (predtým Zákopčie). Striko Stanislav nás uhostil, nech ho Pán Boh zato požehná a dá mu zdravia, a nech naplní jeho špajzu!

Za malú polhodinku sme sa našli v kúpeľoch bardiovských. Kúpele tieto a ich elegancia a krásna mňa veru prekvapily. Nečudujem sa, že miesto toto sa aj veľkým pánom ľubi. Veľmi mnoho kňazov som tam videl, zaiste mali kongregáciu. Len to sa mi neľúbilo na nich, že miesto bakenbartov im z hlavy vysia pozatáčané lokne ako detvanom, a všetci nosia brady ako missionári a aj rozepiate reverendy mali — to sa mi neľúbilo. Jednému som povedal: «serbushimillibus», až vtedy ma s faktom pod rebrá džugol striko Stanislav, že to sú vraj poľskí židáci a nie kňazi. Veru som sa zahanbil, že som nerozpoznal židáka od kňaza. Že mal som sa pozrieť na tie špinavé taláre najprv! Ja som to nespravil preto, lebo neľúbim špinu obdivovať. Jeden pán «mit der weissen kravatte» — tak sa vraj volá — ukazoval nám kúpele. Ja som ledvá čakal na tú železnú vodu. V bazéne t. j. vo veľkom kamenom čberi mi tú vodu ukázali. Ja som si chcel tam nohy močiť proti tým žľčovým kamienkom, ktoré mám mať v puchore, ale striko Stanislav ma tak odhodil od toho bazéna čili čbera, že som letel asi na štyri metre preč. I hovoril mi:

Ty hlupák, kto že bude takú vodu piť, keď by si sebe v nej nohy vymočil? ako to spravil jeden kazár, keď si nohy umil v pálenke, potom ju ľuďom ako nápoj vypredal.

— Ja som sa veru omýlil, myslel som na piešťanské kúpele, kde som si nohy močil; tu sa teda voda len pije! I začal som ju piť ako dúha, aby mi čím skôr roztopila tie žľčové kamienky, a vyčistila mi tie rúrky arterií modzgových tej thromboze. Striko Stanislav ma vyhrešil, že to nejde odrazu tolko sebe upíjať, že ma môže to železo vodové doraziť, až by ma celkom neporazilo.

Cvajfus mi teda zle poradil, a preto som radšie išiel so strikom pivo piť.

Jedno sa mi v tých kúpeľoch nepáčilo: že tam v takej horúčosti, aké boly práve kanikuly, psie dni, kišašonky dľa hlúpej módy a mašamódky parížskej na krkách mali navešané všeliaké chvôstiky, vociasky z lasice, z tchorov, zo sislov, s líšiek, s mačiek — čo by bolo skôr pasovalo okolo vianoc alebo na obrátenie Pavla, ako v kanikulách horúciach. Tie baby sú len otrokyne tej sprostej pojašenej módy.

Tu mi prišlo pri videní tých chvostov na myseľ, čo mi kedysi jeden mních fráter vyprával z jednej starodávnej knihy. Že vraj keď v raji už pripravené bolo rebro z Adama ku svoreniu ženy, tu nenazdále prišla líška a uchvatla to rebro a že jeden anjel bežal za líškou

by jej odobral to rebro. Dohonil ju síce, ale až pri plote raja. Líška ale chytrá preskočila plot, v tom ju chytil anjel za chvost, ktorý jej vytrhol a líška ale bez chvosta utiekla preč s rebrom. V raji sa anjeli s Adamom radili, čo včuf robíť, rebra nieto! A ja sebe — hovorí Adam — druhé vziať nedám, dosť mňa to bolelo, keď sa mi von bralo; nuž vraj čo máte v ruke, z toho spravte ženu, teda z líšičieho chvosta.

Preto sú teda ženy falošné a blechy ich rady majú; a preto ony tak rady nosievajú zvieracké chvosty okolo krkov; tak ich milujú ako starú liatku, z ktorej svoj pôvod majú. No, ja to ale neverím, ja som sa to v katekizme ináč učil. Ten fráter musel sa hnevať na baby, snáď na kveste mu voľfaktorá nedala zbožie alebo už čo pýtal, alebo ho uložila do postele, v ktorej bolo mnoho bleh a nemohol zaspať.

Na pamiatku sme sa dali tam aj fotografovať blízko jednej maštálky. Poriadnejšieho mesta nám už vraj nemôžu dať, a jedného kamaráta z nás aj zavreli do tej maštálky. Najprv cheeli tam mňa Zaoska zatvoríť, ale tu mi pošuškal sváko Fridrich, bych sa nedal, lebo by ma v noci z omýlu nejaký henteš, svinský mäsiar mohol za nohu ako brava vytiahnuť a zaklať na blutvuršť alebo na jaterničky — keď tak vyzerám, ako polačinská sorta alebo Yorkshire tučné prasa.

Effekt mojej kúry bol znamenitý. Pečeňa mi zmäkla a včuf už môžem piť, že až radosť. Každému radím, ktorý by mal trúbelky arterii nie len modzgových ale aj hrtánových pozapchávané, aby išiel do kúpeľov bardiovských. Železo mu to tie zapchaniny prežerie, vyčistí, zvlášte keď takých dobrých priateľov si najde ako my. Živio! Zdravstvujte na mnohe letaja!

Zaoska, turista.

CHÝRNIK.

Kafka v Turci. Disciplinárny súd turčiansky vyniesol už svoj výrok obľadom tých stoličných úradníkov, proti ktorým bolo zavedené disciplinárne vyšetrovanie. Majú byť pokutovaní: podžupan Koloman Beniczky na 1000 korún; hlavný slúžny Attila Ujhelyi, pokladník Šimon Búlyovszky a príbovsky okresný notár, Bela Ruttakay po 400 korún, kláštorový okresný notár J. Volko na 100 korún; okrem toho každý na náhradu ním zapríčinennej škody. Hlavný stoličný notár Štefan Keviczky a stoličný kontrolor Karol Buoc majú byť pokarhaní. Výrok ovšem pôjde na ministra vnútra, ktorý buď ho potvrdí alebo zmení.

Pán Albert Martiš, učiteľ na odpočinku, známy aj pod menom Ognoslav Dobrodružský, príkladný hospodár a včelár, vyznačený bol na parížskej svetovej výstave

striebornou medailou za umné pestovanie chmeľu. Už predtým bol dostal 4 medaily a 600-korunovú odmenu po uhorských výstavách. Blahoželáme!

Proti slovenským plátenníkom. V Baji bola nedávno výstavka ktorú si prišli obzreť aj ministri Hegedüs a Plósz. Pri tej príležitosti sohnala sa deputácia «báčanských kupcov» a odovzdala ministrovi obchodu memorandum, prosiac, aby slovenským plátenníkom bolo podomové kupectvo zakázané. Ale báčanskí kazári sa prepočítali, lebo minister im odvetil, že záležitosť slovenských plátenníkov je už náležite regulovaná, a jestli majú dáke sťažnosti proti ním, aby sa obrátili na príslušnú vrchnosť.

Proti sťahovaniu do Ameriky. Konečne, po dvadsiatich rokoch, pohly sa stoličné kruhy v Zemplínskej stolici. Predvčierom v sídle stolice bola porada o tom, čo by bolo robíť proti sťahovaniu do Ameriky. Na porade mali svojich predstaviteľov i ministerstvá obchodu a poľného hospodárstva. Porada usniesla sa na texte memoranduma, ktoré predloží sa vláde. V memorandume žiadajú také poriadky, pri ktorých usilovnému ľudu bolo by ľahšie žiť.

Sňah a mráz. Z Fogarašu (Sedmohradsko) sdeľujú, že tamejšie hole pokrýl hustý nový sňah. — U nás sme mali predvčierom na ráno dosť silný mráz.

Požiar. Starý zámok nedecký v Spiši vyhorel dňa 30. augusta do základov. Kedysi patríl bohatej rodine Palocsayovcov a posledne bol majetkom Gejzu Salamona ml. Zhorely tam aj mnohé umelecké diela. Oheň že bol zlostnou rukou podložený.

Pozor na kovové nádoby. V Pešťbudíne Albert Grinkóczy slávil svadbu s Mariou Jókai. Svadobná družina sedela ešte pri stoloch, keď razom ôsmym prišlo zle a upadli do křčov. Rýchle zaviezli ich do nemocnice, kde previedlo sa vymývanie žalúdka. Lekári konštatovali, že otrávenie stalo sa následkom upotrebenia zle zacínovaných kovových nádob na varenie.

Veľké železničné nešťastie udalo sa na dráhe Philadelphia and Reading Railroad v Amerike. Osobný vlak s výletníkmi pri stanici halfieldskej vrazil do nákladného vlaku. Pätnásť ľudí prišlo o život a asi štyridsať je ranených.

Spuštošená obec. Na Buči, v zvolenskej stolici, zúríl dňa 4. t. m. popoludní veľký požiar. Zhorela do základov celá dedina, kostol, fara; ien dve chalupy zostaly. Ľud bol v poli a tak nemal ani kto brániť. Škoda je tým väčšia, že úrody byly už posväzané. Oheň že bez pochyby deti zapríčinily zápalkami.

Ztraty Angličanov v južnej Afrike obnášaly do dňa 18-ho augusta 39.166 na mŕtvých, zajatých a invalidoch. Na bojišti padlo alebo na rany umrelo 353 officierov a 3284 vojakov, zmizlo 54 officierov a 2751 chlapov, v zajatí umrel 1 officier a 85 chlapov, na choroby umrelo 147 officierov a 5130 chlapov, nenadále umrel 1 officier a 86 chlapov, domov poslali ako vylicenených a do vojny nesúceich invalidov 1151 officierov a 26.123 chlapov. Kolko majú ešte ranených a chorých v lekárskej opatere, o tom nevydali výkazu.

Spanielsky Succí. Bobill je meno Španielčana, ktorý, závidiac slávu Succimu, oddal sa na 40-dňové umelé hladovanie. Bobill chcel prevýšiť Succiho tým, že keď tento len v hladovaní vynikal, on, Bobill, v sklenej rakvi ležal, ako žijúci mŕtvy, aby vzbudil väčšiu sensáciu. Bobill pri vstupnom prevádzal svoje experimenty hladovania v meste Velencii. Veľa divákov sišlo sa, aby videli hladého hladoša, ktorý o hlade a smäde pri 39 stupňovom teple ležal pod sklenným vrchnákom. Iste na to boli zvedaví Španielčania, ako sa bude smažiť hladoš. — A veru sa i potil, a prečo by nie, veď každá kvapka jeho potu bola dobre zaplatená. Od spodku síce ľadom chladili rakev, od vrchu cez špáry vejármi vháňali čerstvé povetrie do rakvi. Bobill ani takto nemohol strpeť horúčosť v rakvi a veru nenahneval sa, keď polícia zastavila hladovanie. Polícia totiž žiadala, aby Bobill pri prítomnosti lekárskej prevádzal svoje experimenty, lebo ináč nebudie mu dovolené v týchže pokračovať. Hladoš nato v pretvárenom hneve vyskočí zo sklenej rakvi a zúfale zvolá: «Teda ani v hrobe človek nemá pokoja», a s tým, soberúc svoje príjmy, ktoré robily peknú summu, sadol na železnicu a išiel si oddýchnuť do chladnejšieho kraja, kde veľkí páni trávajú letný čas.

Kto má škodu, o posmech nech sa nestará. Istý dopisovateľ s búrskeho bojišťa rozpráva: V čatách chrabrého búrskeho generála Dewetta bolo pozorovať istú nedbanlivosť. Nedostatok gombíkov mylil chrabrých a smelých Búrov. Postavenie stávalo sa vždy nepríjemnejším, až konečne oznámili to veliteľovi a prosili ho, aby im zaopatril gombíkov. Keď sa prosby opätovaly, Dewett jedného dňa sobral svoje čaty, udrel na Angličanov a za niekoľko hodín pochytil 4000 Angličanov. Tomuto sa Búri nedivili, lebo zajať Angličanov po tisícokach, nie je dačo neobyčajného, ale divili sa tomu, načo je Dewettovi 4000 zajatých, keď sami sotva mali čo jesť. Ale vysvetlenie nedalo dlho na seba čakať. Generál Dewett rozkázal, aby zajatí boli na slobodu prepustení, ale len vtedy, keď s ich lesklej rovnošaty poodrezávajú všetky gombíky. Búrom svetlo, radosť bola veľká, a o niekoľko hodín nebolo zajatého, ktorý by bol mal na svojej rovnošate gombíka. Keď sa toto stalo, oznámili Angličanom, že sú slobodní a môžu odísť s Pánom Bohom. A sobralo sa všetkých 4000 a tiahli nazpät do tábora lorda Roberta. A čo svet svetom stojí, nevidel takej čaty. Štyri tisíc anglických vojakov kráčalo pochodom, ale trochu neistým, lebo každý si držal rukama nohavice, aby mu nespady. Rozumie sa, Búri mali radosť veľkú, bárs i pochybovali o tom, že lord Roberts dá si odmaľovať tento pochod svojich bezgombičkových vojakov.

Vek mocných. Pápež Lev III. má 90 rokov; Christian IX., kráľ dánsky, 82 rokov; Viktoria anglická 81; Oskar švédsky 71; Fránc Jozef I. 70; Leopold II., kráľ belgický 65; Loubet, präsident francúzskej republiky, 62; Karlos I., kráľ portugalský, 61; Nikolaj I., kniaz černo-horský, 59; Abdul Hamid, sultán turecký, 58; Karol I., kráľ rumunský. 61; Menelik II., kráľ abyssínsky, 58; MacKinley, präsident Spojených Štátov, 56; Georg I., kráľ

grécky, 55; Abdurachman, emir afganský, 55; Mutegito, cisár japonský, 48; Musafer-Eddin, šah perský, 47; Vilhelm II., cisár nemecký, 41; Ferdinand, kniaz bulharský, 39; Nikolsj II., cár ruský, 32; Viktor Emanuel, kráľ italský, 30; Kuang-Sju, cisár čínsky, 28; Alexander, kráľ srbský, 24; Vilhelmina, kráľovna nizozemská, 20; Alfons XIII., kráľ španielsky, 14 rokov.

Lekárske honoráre v Číne sú tak malé, ako sotvy kde inde; ovšem že tam aj ľahko možno dostať doktorát. Komu ide o to, zavesí si na svoj dom štít, že lieči a už je «promovaný». Čiňan platí svojmu lekárovi 17—42 halierov a platí mu tak dlho, kým je zdravý; keď onemocnie, prestane mu platiť, a zase pokračuje, keď vyzdravie.

Bohatá žobráčka. V Stolnom Belehrade nedávno za rána našli 80-ročnú žobráčku Evu Kalmanovú mŕtvu v posteli. Ponevác bola povedala že poručí viac tisíc korún chudobným a 400 korún na svoj pohrab, polícia prekutala byt a medzi špinavou bielizňou našli skutočne sporiteľničnú knižku na 4000 korún, dlžobný úpis na 500 korún a 82 korún hotových peňazí. Mimo toho mnoho bielizne a viac pekných hodbabných šiat.

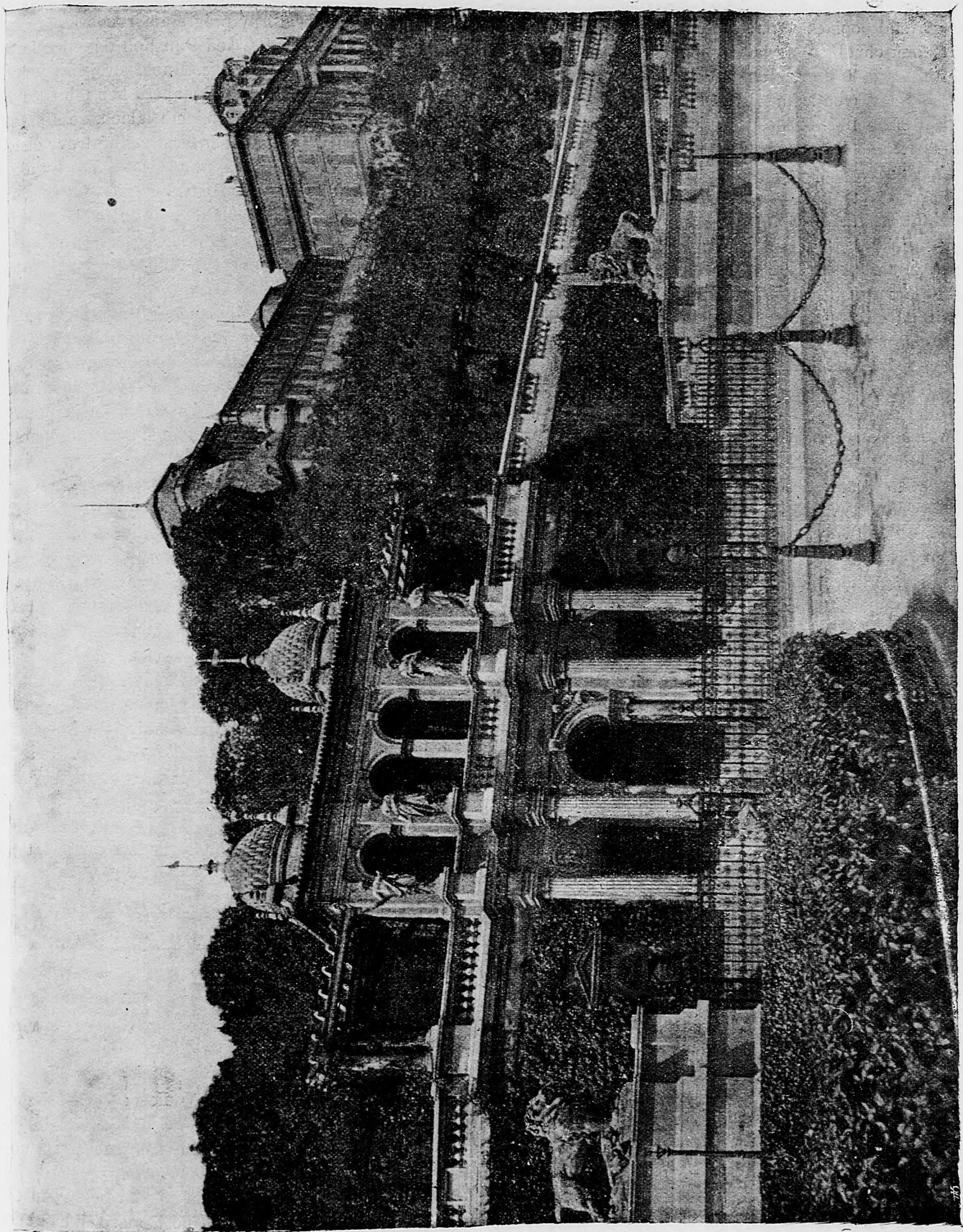
Boj čaju s alkoholom. Najlepšou zbraňou proti alkoholu je, keď alkohol nahradí sa iným, podobne povzbudzujúcim nápojom. Takým je čaj. Spotreba čaju značne postupuje v Anglii, Švédsku a Norvėzsku, menovite ale v Rusku. Do Ruska priviezli prvý čaj r. 1638. Dnes spotrebujú ho tam 48 millionov kilogrammov. Na obyvateľov Petrohradu pripadá priemerne 1—1½ kg. ročne. Za čaj a cukor vidá sa tam ročne 80 millionov korún.

Pancier redivivus. «Giornale del Popolo» vychodiaci v Genue, z bezpečného prameňa sdeľuje že cisár Vilhelm poslal kráľovi Viktorovi Emanuelovi dar, ktorý mu maršall Waldersee doručil. Dar pozostáva z ocelového panciera, ktorý bol v dielni esslingenskej zhotovený. Pancier je tenký a ľahký a gulka sa ho nechytí.

Rusi z Transvaalu. S vyhnanými z Transvaalu dorazili do Viedne i Rusi, chlapi a ženy. Pochodia z Uralu a boli robotníkmi v zlatých doloch uralských. Chýr o bohatých doloch transvaalských vyvábil ich z domoviny. V Transvaale mali svoje domy. Teraz ich Angličania vyhnanli z nich. Osvedčili, že predostrú žaloby ruskej vláde, a jestli bude treba, pôjdu k samému cárovi. Súhlasne ubezpečovali, že na koniec vojny v južnej Afrike nemožno ani myslieť, lebo sa ona vlastne len teraz začína.

Kráľovrah Bressi posúdený je na doživotný žalár. Pri pojednávaní pravoty dňa 29. aug. v Milane soznal, že sa k vražde pripravoval a že nemal pri tom žiadnych spoločníkov. Jeho obrancami boli advokáti Martelli z Milana a Merlino z Rimu. Aj obžalovaný sa bránil a medzi iným vyslovil: «Odsúďte ma, je mi to ľahostajné. Očakávam skorú revolúciu».

Nové nešťastie na výstave v Paríži. V nedeľu vypustili balon «Niger», ktorý dirigoval kapitán Monton. Ako sa balon pozdvihol, schytil ho vietor a vrhnuť medzi dróty telegrafické a telefoničné, aj lodka sa zamotala.

Královský bazár a palác na brehu Dunaja v Budíne.

Onedlho iskra elektrická zapríčinila výbuch plynov a plamene zachytily balon. Kapitán a jeho pomocník šfastlive zachytili sa drôtov a boli zachránení. V obecnstve povstal poplach a viac ľudí v tlačeniici utrpelo úrazy. Od balonu chytil sa aj jeden dom a čiastka aj zhorela.

Čo robia v ilavských žalároch. Interessantný týždeň bol v ilavských žalároch. Zaujímavé veličiny spomína kronika. Filip Hoster, ktorý na začiatku osemdesiatych rokov zastrelil 9-členovú rodinu Goldovú vo Várpalote, po tieto dni vystál svoj trest. Vrahovia Srba Velkoviča, Kovács a traja tuláci z Báčky, ktorí boli posúdení na doživotný žalár, jeden po druhom zomreli na pľúcnu nemoc. Szily uplietol si zo slamy povraz a obesil sa naň. Matej Fuchs, ktorý zavraždil hluchonemého Apella v Budíne, zomrel.

Kroužek footballistů, tělocvič. jednoty «Sokol» v Budapešti pořádá v neděli dne 16. září 1900 vycházku k lesíku u Erzsébetfalvy (na honvédske cvičišťe) za Népligetem s bohatým sportovním programem. Schůzka účastníků: ve 3 hod. v místnosti «Sokola», odkudž pěšky na míst. výletu a u Rókusu, odkudž tramvají do Népligetu. O zábavu a občerstvení bude postaráno. — Pořad: 1. Skok do výše; 2. Skok do dálky; 3. Běh o závod; 4. Běh 1/4 hodinový; 5. Kopání míče do dálky; 6. Vrhání disku; 7. Football-match; 8. Běh s překážkami; 9. Veselé sportovní hry. Tyto závody nabudou zajímavosti tím, že zápasník, který docílí nejvíce bodů, obdrží hodnost kapitána! — Začátek přesně ve 4 hod. O hojnou návštěvu zejména přátel sportu a tělocviku, prosí «Footballisté».

Půf do Říma. Mnoho hornovídieckých katolíkov hlásilo sa u svojich duchovných aj u «Kreštana» s tou žiadosťou, že by ľúbili do Ríma putovať. Aby žiadosti tejto vyhovel sa, viacerí pp. duchovní z horných strán zaujali sa veci tej a postarali sa o to, aby půf tento čím správnejšie a na kolko len možno v dobrom poriadku sa usporiadal. Z tohoto ohľadu obrátili sa na p. Porubského, rodáka nášho, ktorý študuje ako milosrdný lekárstvu a je už pomocným lekárom u boku dvorného lekára Jeho Svätosti Pápeža. Tento rodolub s neslýchanou radosťou privoláva všetkých rodákov svojich a sľubuje, že vo všetkom pôjde nám na ruku aj u samého sv. Otca. Početní duchovní vaší strojajú sa vás sprovádzať, aby ste v ničom ukrátení neboli. Půf pohne sa z Pešte 30-ho septembra cez Rjeku (Fiume) Anconu do Ríma a nazad tou istou cestou pôjde. Trovy sú nie veľké: Za cestu sematam, za hospodu a stravovanie, tiež povoz (omnibuse) a sprievodčíkov (ciceroni) platí sa na I. triede 78 zl., na II. triede 62 zl., na III. triede 38 zl. 50 kr. Kto by chcel aj do Loretta, nadplatí na I. triedu 3 zl. 60 kr., na II-hú 2 zl. 50 kr. a na III-tiu 1 zl. 80 kr. Do Neapola a Pompéji nadplatky sú na I-ej 19 zl. 50 kr., na II-ej 17 zl. a na III-ej 13 zl. Zdržovanie sa v Ríme potrvá 5 dní. Kto teda chce sa súčasniť, na každý pád nech prihlási sa do **17-ho septembra** teda čím skorej. Prihlasy máte poslať takto: *Római zarándoklat-iroda, Trenésén.* Tiež každý nech udá, kolko chce talianskych peniazí sebe zameniť. K prihlasom pošlite i peniaze alebo

aspoň istú čiastku (5 zl.) Len keď sa chytro obrátite, bude možno vyhnúť všelikým zmatkom, aké pri pútoch mnohých bývajú. Sľúbené máme i polovičaté karty na železnicu do Pešte. Obsirný programm rozpošleme všetkým, ktorí sa prihlásia. (No keď Pán Boh dá zdravia, to pôjdem i ja. R.) — *Upozornenie.* Mnohí stroja sa jednoducho pripojiť sa ku pútu v Budapešti bez toho, že by sa vopred prihlásili. Upovedomujeme takých, že s pútom cestovať *nebude im možno.* Ak by na vlastné trovy chceli putovať, budú museť o 7 zl. viac platiť. Kto by ale z tých, ktorí sa prihlásia, chcel stravovanie *sám sebe* obstaraf, taký bude len **27 zl.** platiť za cestu na III. triede.

Vážne pre ct. obecnstvo. Müllerov dupplovano-elektromagnetický kríž ači hviezda R. B. Nr. 86967, ktorý po celom Uhorsku oblúbený jest, má dnes jedno vysvedčenie po ruke, ktoré dôsladne uvádzame: Ctený Pán Müller! Nemôžem zamlčať, abych Vám moju najsrdečnejšiu vďaku nevyslovil, lebo jestli na svete učinlivého lieku jesto, nenie možno aby Váš prevýšil. Na jar tohoto roku bola moja matka, ktorá na žalúdok trpela a lúpaním napadnutá bola už tak zle, že vôbec nemali sme nádeje našu milovanú matku životu udržať. Bola ona viac kostre ľudskej podobná a nemohla žiadnym údom hýbať. Hľadal som utočište u Vášho liečivého aparátu kríža to elektromagnetického R. B. Nr. 86967 a zkusil som ku môjmu najväčšiemu zadiveniu, že moja matka po štvortýždňovom nosení Vášho aparátu lôžko opustila a teraz sa chvála Bohu docela zdravo a dobre cíti. Ani nenie možno dostať točne na srdce klásť každému, kto na také choroby trpí, by sa na Vás obrátil a Váš požehnaný aparát sebe obstaral. Prijmite Pane Müller, v mene našej rodiny ešte raz našu najsrdečnejšiu vďaku, a milý Pán Boh nech Vám žehná a za Váš vynález sa Vám odplatí. Značím sa s povďačnosťou a úctou Juro Barth v. r. ve Baračke dňa 18. júla 1900.

DOPISY.

Z Veľkých Topolčian.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive Vás prosím, ráčte dať miesta v «Kreštane» týmto pár riadkom:

S jednej strany s potešením môžem sdeliť kresťanskému obecnstvu zvesť o jednom novom kresťanskom úverečnom spolku, ktorý sa dňa 26-ho júla bež. roku vo Veľkých-Topolčanoch utvoril a 17-ho t. mesiaca už aj do života vstúpi s pomocou božou. Spolok tento počítuje dnes 230 údov s 330 jedenstokorunnými účastníkmi.

S druhej strany ale so zarmúteným srdcom zamlčať nemožem tú chladnosť, ľahostajnosť a odbojnosť jedno-

tlivých našich bratov, ktorým tuším všetko je milšie, len zvelebenie kresťanstva a nazpätvydobytie dobrobytu svojich príbuzných viery a národa nie. Oh! jak sa človek v duchu povzbudzuje, keď ich tak počuje horekovať nad mravným a hmotným úpadkom kresťanstva a nad náramným vzťahom sa židovstva?! Keď ale ide o to, aby sme už raz z predĺženého hlivenia povstali, aby sme si ku vzájomnej podpore ruky podali, aby sme si po nedielkách dva-štyri šestáky utiahli a si ich do spoločnej pokladnice uložili, čím by sa mohli premnohí vytrhnúť so záhuby: tu už hneď prestáva všetko. Tu už koniec nášho oduševnenia. Tu už nevieme viacej o kresťanskej láske, svornosti a jednomyselnosti. Tu už len nedôvera, sobeckosť, závisť, žiarlivosť, urazená česť a vysokomyseľné sebepochlebujuce rozumkovanie vedie a spravuje premnohého. Jeden sa nazdáva, že založenie spolku je len novou príležitosťou pre náš ľahkomyselný slovenský ľud, aby nové dlžoby robil; druhý zas sa domnieva, že hriech by bolo sa zaujať za tých, čo pre svoju ľahkosť upadli; tretiemu sa zas nelúbia osoby, ktoré sa za spolok zaujali; štvrtý by tam rád videl tých a tých; piatemu by tvrdo prišlo snášať, keby ho po nedielkách nemalo tak čo štekliť vo vaku at.d. Toto je obraz nášho kresťanského občianskeho života a oduševnenia z väčšej strany.

Nech mi nemá žiaden za zlé, že zo srdca prajem židom, aby sa na rovňák takýchto rozkoľníkov aj na ďalej vzťahovali a zvelebovali. Tým ale, čo oduševnení za vec kresťanskú so šľachetnou odvážlivosťou sa ku nášmu radu pridružili, srdečne prajem, aby s radosťou srdca mohli vidieť rozkvet útlého ešte spolku, ktorý na základe čistej kresťanskej lásky založený a tými najčistejšími úmyslami vedený má aj právo života, aj nádej skvelej budúcnosti. Len stále oduševnenie, vernosť, svornosť, láska a vytrvanlivosť je naším! Pomoc božia neminie. Veď vlastne všetko len ku cti a chvále Božej činíme! C. K.

Poznámka Redakcie. Buď chvála Bohu, že konečne aj z Topolčian dožili sme sa dopisu! Už bol tomu sverhovaný čas! Veru, veru páni Bratia v Topolčanoch, s vami to tam neide dobre. Topolčany, to je samý žid a samý maďar hazafi. Výchova, mravy, hmotné záujmy a vzdelanosť: to všetko zanedbávalo sa za roky a roky k vôli čomu? K vôli hazafiságu, ktorý hazafiság páni novomaďari židia znamenite vykoristili. Kdeže sú tí voľakedajší neodvyslí, čestní mešťania topolčanskí, kde? U židov! Prišla nová móda, pyšná novomaďarská-pohanská móda, a s tou módou prepady rad-radom tie najčestnejšie kresťanské rodiny. Maďarčilo sa jak patrí, a chudobnelo sa pri tom tiež jak patrí; iba židov namnožilo sa u vás, až človeku ťažko prichádza. Bratia topolčanskí! Ťa sa nazad ku praotecovským zvykom, čo vás po žobráckej móde?! Sami neznáte, jak strašné prekážky podstúpí váš nový spolok; ale veru len ten vás oratuje! Chráňte si ho teda ako vlastné dieťa. Židáci všetko urobia, aby vám ho zašachtrovali, zarezali. Budú s vami špatno konkurovať; najmu hnusných zradcov kresťanov, aby vás pomlúvali. Teda pozor na židov!

Čachtice.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a napravenie mojich pár riadkov.

My sme u nás už požali i povozili aj omlátili, — tí menší ešte starým strojom: cepami, väčší mašinami, ale veru sme všetci sa presvedčili, že sa málo našalo, i málo namlátilo. K tomu ešte zbožie má cenu malú. Blíži sa jaseň a zima, každý sa stará, ako zaplatí daň, lebo na jaseň veľká čiast úrody rozide sa na zplátky a tu potom starosť obklúči ľudí, čo to bude, keď sa nám všetko minie? Boh s nami.

Nadvšetko nás skormútilo i do strachu nahnalo, keď 25-ho augusta o 3-tej hodine po poludní veľká víchrica prišla a s ňou taký kamenec padal, aký starí ľudia nepamätajú: tolký bol ako vlaské orechy, ba aj taký ako slepačie vajce. Tento zničil naše vinohrady, naše ovocné záhrady, kukurice: slovom všetko čo na poli stojí. Včúť už máme po úfnosti.

Zemiaky a fazule od častých dažďov počínajú hniť, a na čas sa nič nedá spraviť.

Na slávnosti ostrihomskej sa nás z Čachtie súčasťilo do 30 ľudí, i náš duchovný pán dekan Reviczský bol s nami. Videli sme tam na tisíce ľudu, veľkých hodnostárov duchovných i svetských, i všetkých nás obklúčila radosť nad tolkým kresťanským národom.

Náš ľud je u nás dosť miešaný. Kedysi nám bývalo lepšie; teraz veru množí sa aj u nás chudoda. Židov pomerne u nás nielo mnoho, a čo sú aj, tí nebohajú, tomu možno pripisovať, že naším pp. duchovným darí sa udržať veriacich pri starozvyklej nábožnosti. Chrám máme veľký a veľmi staroveký. V posledných rokoch horlivosťou pp. duchovných a obetivosťou veriacich ozdobili sme si ho z vnútra veľmi vkusne. Máme kresťanských obchodníkov, remeselníkov aj katolícky kruh, v ktorom v čas zimný zábavy a predstavenia bývajú. S Bohom

Jozef Maszárík, roľník.

Trenčín.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľbný Pane!

S úctou prosím, ráčte týchto mojich pár riadkov napraviť a uverejniť.

Príležitostná porada vydržovala sa dňa 6. septembra v miestnostiach katol. tovaryšského spolku. Sišlo sa majstrov a tovaryšov v hodnom počte. Uzavreté bolo, že 7-ho o 5-jej hodine po poludní zastavia sa obchody, aby všetci súčasťni sa mohli na večernajšej pobožnosti a processii, ktorá z piaristického kostola výndúc okolo sochy najsv. Trojice pôjde. Domy boli zástavami ozdobené. Jedine len úradné miestnosti byly výnimkami. Tým nie je potrebné kresťanstvo, ešte menej 900-ročná pamiatka jeho. Na druhý deň, vo sviatok narodenia blah. Panny Marie byly všade slavnostné služby Božie; dostavili sa aj úrady. Processia išla z farského kostola do Dubnice, na posvätné miesto Bohorodičky. Sišlo sa tam aspoň 20.000

ľudí. Počasie bolo prihodné. Kázne vydržovali sa v slobode. Vo dvorane panského kaštiela držal kazeň pán J. Czeizel, direktor dievčenskej školy z Trenčína; pred farou pán Ž. Reeska, kaplán z Illavy. Ozaj len božskej opatery podakovať sa môže, že pri toľkom množstve ľudí žiadno nešťastie neprihodilo sa. Po odbavených službách Božích processie domov pospiechali. *Prítomný.*

Budimpešt.

Blahorodý Pán Redaktor!

Zábavný odbor pešťbudinského vzdelavajúceho «Slovenského Spolku» zariadil dňa 2-ho septembra zábavný večierok, ktorý vypadol ak duševne, tak aj hmotne dobre. Naše ochotníctvo ukázalo v tomto krušnom čase zas kus života.

Výborný náš rečník P. Timko zarečnil nám básneň «Ohlasy» od Sládkoviča, ktorá bola prijatá búrlivým potleskom. Potom nám predstavili J. Marko a sl. Ž. Krmeských frašku «Žiarlivý» v 1 dejství. J. Marko usiloval sa predstaviť ozaj žiarlivého Malika a sl. Ž. Krmeských svojou prívetivou výrečnosťou až okúzliť obecenstvo. Začo ich aj búrlivým potleskom vyvolalo na javište. Z tým oduševnene a ozaj podarene zarečnil nám pán. Št. Nebežka «Ohlas na hlas Martina» básneň od J. Bottu, ktorú obecenstvo nadšením prijalo. Ďalej predstavili nám naši ochotníci «Vylhal si ženu», frašku v 1 dejství z českého prepracovanú J. Jariabkom. V hre sa súčasťníci p. A. Halma (pravdomil-bankár), sl. P. Stankovianských (Milena, bankárova dcéra), J. Jariabka (Dr. Ružek). Sl. P. Stankovianských znamenite predstavila poslušnú dečú; hrala po prvý raz. Aj znamenití naši komikeri dobre vyčerpali svoje sily: cigánili jeden lepšie ako druhý, a tak udržovali obecenstvo v ustavičnom smiechu. Na konci ale ešte všetkou pochvalou spomeniem i sl. H. Stančovie ktorá nás milo prekvapila s komickou básňou «Punktík». Vôbec všetky predstavenia boli dobré; mladí herci vžili sa úplne do sverených im úloh, tak ako aj spanilomyseľné herečky naše, ktoré po prvý raz vystúpily a z ichž ústečiek plynno znely drahé a čisté zvuky sladkej materčiny. Len tak ďalej pokračujte, drahé a ctené sestričky milujte nadovšetko svoj rodný jazyk, v tom sa zdokonaľujte a tak pričinnivosťou a ochotnosťou svojou pomáhajte budete i napozatým našej vzdelanosti. Čo ale nám veľmi chýba k divadelným predstaveniam, je vhodná a primeraná dvorana. Ináče hostí mali sme početných a zábava trvala až skoro do rána.

Úfame, že naďalej naša študujúca a remeselnícka mládež hromadne pripojí sa k nám a dokazovať bude väčšiu oduševnenosť a zaujatosť za naše snahy, tak šlechetné.

Záčiatok teda tohoročích zábavných večierok mal by značiť postup pomerne ku zábavkám minuloročným. Minulého roku málo sme mali pôžitku z dobre zariadených predstavení. Daj to Bože, aby sa tak oduševnenosť ochotníkov, jako zaujatosť et. obecenstva nášho behom tejto zimy čo najviac zmocnily! S úplnou úctou

P. Pauliny, sl. mladík.

Paríž, Rue de Mont Matre.

Velactený Pán Redaktor!

Mňa neožiarí bleskom svojim slovenské slniečko. V žiali svitá mi deň a v žiali i zachodí. Trpký učňovský chlieb jem so slzami, bo ma srdce bolí za našou slovenskou rodnou zemou. No, nejdem sa sťažovať, ale rád bych podaf stručne dačo o porobe učňovskej.

Môj otec ma zaviedol za učňa do L. sv. Mikuláša. Tam ale miesto cvičenia v remesle, varoval som detí, kopal zemiaky a chodil po jarmekoch. Túto robotu som zunoval, lebo majster málo dbal o mojom pokroku, tým menej o duševnom národnom živote; lebo majstrovi národný život bol hekubou.

Takýto tupý život sa mi nevidel, a jednoho dňa ukázal som päty L. sv. Mikulášu a hybaj do Viedne.

Vo Viedni obrátil som sa na «Český spolok», ktorý zaopatruje miesta pre učňov. Po niekoľko dní dostal som miesto u povedomého Čecha. Tu ma hneď zapriahli do roboty.

Robil som od rána do večera len to, čo sa vmestilo do rámca mojho remesla. Nuž telesnej roboty až na zbyť, ale o duševnej ani chýru. Keby nebol z domu vyniesol dačo povedomosti a vycibrenosti, verte mi, aj pri tomto osvedčenom Čechovi bol bych tiež zakrnel duševne, bo nikdy sa nepýtal, ozaj, či viem čítať, písať atd. Vôbec, o môj duševný vývin nestaral sa celkom nič.

Pre namáhavú robotu a nedostatku duševného pokrmu z Viedne zaplával som do slobodomyselného hlv. mesta Pešťbudína, kde som sa slepou náhodou dostal ku slovenskému priemyselníkovi.

Zostarený, zadumený nad mojou budúcnosťou, myslel som si, tu mi bude ani v raji, ale nádeje mňa sklamaly velice.

Moj majster, od druhých osvojenú osvetu pečlivo ukrýval pred neposväteným. Mnoho som zkusil, ale môžem smele povedať, že majstri vôbec veľmi málo dbajú o podroš. Z väčšej strany vychovávajú otrokov a plytkých to ľudí.

Národ miesto zrna má plevy. Nie je tak ale v Paríži, kde som sa po dlhom motaní dostal a čalúnske remeslo sa učím. Môj terajší majster na vzdor tomu, že sa dobre nerozumieme, ale len keď je príležitosť, nuž tisne mi knihu, papier, pero atd. do ruky.

U nás, majstri sú skryvodliví proti učňom svojim a prítom ohromný rozdiel panuje, niet žiadnej úprimnosti, čo sa ale neshoduje s terajším pokrokom — a preto naši prepustení učňovia sú nespôsobní, nepovedomí svojej ľudskej hodnoty.

Ale jakože bude povedomý, keď znám tovaryšov, ktorí sa v L. sv. Mikuláši vyučili remeslu, ale ani remeslu, tým menej — vzdor tomu, že je učiteľov syn — jednoduchej slovenskej vety nie je v stave napisať. Či je to už nie hotová záhuba pre národ?

Majstri mali by tiež na tom účinkovať, aby mládež bola osvedčená, udatná rázna a vytrvalá, zaocelovaná k fažkým bojom.

Ešte mám jedného brata v Prahe v Čechách. Nuž

tam to potom už docela ináč ide s učňovstvom. Tam temer každé remeslo má svoje odborné noviny väčšie i menšie. Mój brat mi toľ bol poslal jedny učňovské, ktoré za mesiac raz vychádzajú. Sú v nich besiedky, poučné aj odborné články. Ale sa v Čechách aj výborní majstri odevovávajú — pravda že sa aj dobre majú.

Kedy to u nás tak bude?

Tibore Radoff, učeň čalúnsky.

Z Kopčan.

Vážení Pán Redaktor!

Nič není tak odporne, ako keď voľakto vo svojom oku nevidí brvno, v druhom ale vidí vlákno; jako to v čísle 34-tom a to isté v «Lud. Novinách» na strane 365. «Rodolub» urobil. Lepšie by bolo, keď by mlčal, lebo teraz v obci na plagátoch (Na plagátoch? Hádam ste chcel povedať takto: na pranieri. R.) nevinne trpia.

My máme pána rychtára statočného človeka, ktorý s pomocou všetkých občanov je našou hlavou, jednohlasne je vždy zvolený, oproti sa žiaden nehlasí. Že svoje slovo zadržal, to pri voľbe nech nemá žiaden za zlé. To je veľká lož, že jeho vôľa je podriadená pijatike. (Slovo zadržíme, keď sa na čestnú vec zaviazeme. Zlé sľúbíť a zadržat je dvojnásobný hriech. R.)

Je pravda, že sa v krčme podpisujú listiny, veksle, ale jaké? listiny učiteľov, ktorí svoj 300 zl. plat ani za pol roka nemôžu dostať, tak svoje listiny predávajú tomu kto ich kúpi. (No to pp. učiteľov nevymlúva. Beda s takým učiteľom, ktorý si ináč nevie pomôcť. R.)

Že žid drží prednášky, to je na svojom mieste doťiaľ, dokiaľ naši cir. predstavení nám nezriadi čítacé spolky a knihovne a oni medzi nás neprídu. Človek vo spoločnosti je rád, kde tú spoločnosť najdeme? Čo je u sedliakov krčma a oldomáš, to je u pánov kasíno a bankeť. Na dedine kasíno od krčmy nerozoznať, do takej krčmy u nás bez výnimky každý pán chodí.

Do opatrovne zvolená dada, ktorá má ročne 120 zl., že by viac dala prepíť než 50 zl. to je na smiech písano, aj novo zvolený p. rektor a učiteľ si po voľbe uctil svojich priateľov. (Nech to len nebolo pred voľbou. Pred voľbou hostiť, napájať a po voľbe uctiť, to je veľký rozdiel. R.)

Keď sa obecný dom za 450 zl. mal obnoviť, to bolo v preliminäre skrz všetkých výborníkov prijaté, práca verejnou licitáciou bola prenajatá, tak o tom vedel každý, nie len 3—4 jak sa písalo.

To sa nespomenulo, že mnohým učiteľom sa prosbopisy nazad poslali, ani to, že aj zástupca učiteľského sboru, ktorý mal aj protokol viesť, bol vytvorený.

O nás a našich ženách písal, že sme sa — jako voľajákí liberanti pri kostole shromažďovali a ohnivo vystupovali proti zákazu p. farára. To je lhárstvo: obyčaj je, že keď ľudia vidia v kostole cudzieho kňaza alebo organistu, tak keď idú domov pýtajú sa jedon druhého, kto je? odkiaľ je? atď.

Kto druhému jamu kope, sám do nej upadá.

Pravda.

Poznámka Redakcie. My dáme miesta osobnej obrane, ale takú jako je táto, nemôžeme ponechať bez poznámky. Čo sa tu hovorí o p. notárovi o rychtárovi a výborníkoch, o tom nechceme pochybovať. Ale o krčme má p. Pravda nepravé náhľady. Uzná, že žid prednášky drží, že do krčmy chodí každý bez výnimky, aj že chodíť budú, dokiaľ im duchovní čítací spolok nezariadia. — Múdre reči! Radi by sme vedeli, koľko krát ste sa už uchádzali u vašich pp. duchovných o ten spolok? Myslíte že oni pôjdu za vami do krčmy? «Komu sa nechutí, ľahko vykúti.» Už len, keby ste len máľunko úprimnej a dobrej vôle mali sdržať sa krčmy a zariadiť si spolok, nebolo by vám treba takto nerozumno sa vyhovárať. Složte tie peniaze, čo u žida miniete do roka, z ktorých žid s celou rodinou po panský si žije, a bude kruh hotový. Kde ale sú tak ľudia sožidovsteli, jako to z tohoto dopisu vykvitá, tam to tak ľahko neide. A keď vy pane Pravda tak zastávate toho vášho žida, a tak úprimne si žiadate nejaký čítací spolok; nože dajte sa do práce! Ste u žida snád často, on vie dobre prednášať, teda prednášajte spolu vašim kamarátom, aby sa popodpisovali na založenie katol. kruhu, a keď to bude hotovo idte pánom duchovným. Potom nám len odpíšte zase «Pravdu». My — jestli by vaši páni duchovní vás od tej veci odhovárali, budeme vedieť jejich počínanie náležite označiť.

Pút' do Jeruzalema a sv. zeme na 1-ho oktobra.
Sprievodčí: *Gedeon Dömötör*, farár v Budapešti II. okres.

Ceny:

Do Jeruzalema III. trieda 142 zi.

« II. « 290 «

« I. « 350 «

trvanie cesty 1 mesiac.

Odkazy redakcie.

P. B. V. Soporňa. Isté je, že to shromaždenie nebolo v poriadku. Ale drahý bratku! viete vy, že ľudová strana nenajde dobrého slovenského rečníka dakedy ani za dukáty? Viete vy, že ona nie sama od seba, lež len dľa zpráv svojich priaznivcov v okresoch zriadiuje shromaždenia a posielá rečníkov, akých si okres žiada? Prosím vás, uznajte, že n. pr. redaktor Kresťana snád len nenie nepriateľom svojho ľudu, a vidíte, my to tu dobre pochopujeme, že ľudový centrum bol v tej veci nevinný. Však ale múdro ste urobil, že ste sa ohlásil, ak ste to robil sám od seba. Ľudák je ľudák! Ja ani za celý svet nehľadal by som príčiny ku rozkladu ľudovej strany. Pán Boh s nami a zlé preč!

P. C. K. Veľké Tapolčany. Chvála Bohu, že sa aj u vás už čosi robí! Len vytrvajte! «Kresťan» vám bude vždy na pomoci; nuž rozširujte ho. — Bývajú u vás pobožnosti, a iné príležitosti, kde mnoho ľudu sa schádza: vtedy by sa dalo mnoho zdarného konaf. Po niektorých mestách robia tak, že spoľahlivý človek (spevár, lebo iný)

dáva na svoju adresu 100—200 «Kreštanov» dochádzaf a jednotlivé čísla po službách Božích pred chrámom rozpredá — a pri tom má aj zárobok. Nezpredané čísla pošle nazad na naše útraty. Oprobujte volakoho najsf. Takto by sa malo robiť po všetkých väčších obciach a mestách našich. Nepochybujeme, že ešte aj v Nitre by sa dost Kreštanov minulo, ba aj v Kysuckom Nov. Meste, kde ľud začína zapierať svojich čestných predkov a preto radšie nič nečíta, lebo po slovenský sa hanbí, a ináč zase čítať nerozumie.

Bošáčan, čitateľ Krešt'ana, Budapešť. Pri púte bešňanskom i ja sám spozoroval som neporiadky: maďari lehnili v chráme, žrali a slopali, kričali a naši nemohli prijímať. O tom pánovi nehovorte nič. Nech Pán Boh každého súdi. Pozdrav!

Aloysius Ch. 85 rokov! Tu je málo výhladov ku základnej pomoci. Rozmarin, materiná dúška, cibula, majeránkové plevy spolu varte a s čistým odvarom ušy vymývajte teplým.

Pravda. Ak bude možno, uverejníme, bo nechceme byť jednostranní. Ale niečo premeníme, no, čo je hlavné to zostane. Prosím, osoby ani napádať, ale ani príliš zastávať netreba.

J. S. v K. Mal ste byť predsa obozretnejší! Netreba v ľudoch príliš dôverovať. Váš priateľ narobil takú škodu, že sa to ani vysloviť nedá. Konajte svoje! Odpoveď na hlúposti príde.

Jozef Janáčik, Nancy, Francúzsko. V cudzine ochorieť, je veru smutno. Ak ste úplne bez hlasu, tento odvar: Škorica, žihlava, cibula a šalfia. Uvariť to v pálenke miešanej s vodou a tým hrdlo vymívať studeným. Ak len zachrípnutý ste, uvarite v mlieku šalfiu, bezovú kvoru a medu, a s tým vlažným vymývajte hrdlo. Vaša nemoc ale pravdepodobne pochádza od pľúc, to by bolo veľmi nebezpečno.

P. Stefan Staščík vo Velkej Lehote. Vy vo vašom dopise príliš vychvaľujete p. slúžného «Fillbergera». Je to zbytočné, lebo, pánu Fillbergerovi za dosť sa učinilo s osvedčením od vel. p. p. farárov v minulom čísle. Ale vaše dôvody nie sú dobré, hovoríte, že rodinu do predu tísnuť, je asi dobrá vec, lebo že je nám bližšia nežli cudzí. Nech sám Pán Boh chráni o takého učenia! Nikto, kto je v úrade, teda ani p. Fillberger nesmie stranu držať rodine len preto, že je rodina. Kam by sme takto prišli. Hovoríte, že to aj druhí tak robia. No čo sú to také reči? Čo-že sa poriadny človek smie obzerať na druhých, ako tí robia? To by bolo pekne! Cigánsky človek ľuhá, kmin kradne, potutelník klame, pätylizač sa po bruchu plazí: nuž a to by sme mali preto nasledovať že to tak aj druhí robia? Teda ani napádať, ale ani obratovať netreba nad mieru, lebo jedno i druhé je potom podozrivé. Nápadné nám bolo, že dopis ste písal sám (dľa písma starší človek) ale obálka má nápis cudzou rukou písaný.

Neutrálny. O tom pánovi niet ani reči. Pomery vaše dobre tu známe, len pán ten, ktorého sa to najviac týka, tuším nemá tušenia o nich. Za chvost odpustte. Keby ste

bol býval tak šinterský prenasledovaný tým človekom, by ste sa nám nečudoval. Je skutočná pravda, že ho chceli zaraziť, ale od dvoch kňazov závisel jeho život, lebo tí ľud utíšili. Bol on vtedy strašný človek: aj anjela z neba by bol vtedy tuším do pomsty nahnal. Nuž ak sa polepšil: chvála Bohu. Niektorí ho veľmi zastávajú; tedy skutočne musí byť už na ceste pokania.

Moritz Hertschke, Rovné-Semeteš. My aj dopisy spoluobčanov židovských uverejníme, lebo krivdiť nikomu nechceme. Ale musíte dočkať do budúceho čísla a uspokojíť sa i s tým, že volaktoré nepekne výrazy vaše musíme vynechať. Časopis sa vám riadne posielaf bude. Predplatné budete mať na 2 roky. Za dopisy sa nič neplatí. V Trenčiansku všetci židovskí krčmári predplácajú na «Kreštana», čomu sa my len tešíme. Preto my vaše židovské prechmaty bičovať neprestaneme, ale aj za pravdu sa vždy zastavíme. O vašej veci bude súdiť obececnstvo. — **Vp. I. S.** Usporiadali sme to. — **Prievidzan a bojničian.** Do tohoto čísla prišlo už pozde. Dáme si na veci záležať a prezkúmame vaše pomery, aby sme ani jednu ani druhú stranu napochytr neodsudzovali. Ale faktá sú faktá: sme povďační, že ste nám to všetko sdelil. — **Českí vojíni v Bpešti.** Českú báseň nezvykli sme síce uverejniť. Vaša báseň ale natoľko je dobrá, že pochybujeme o tom, že by ju obecni vojaci písali. Alebo ste vzdelanci, a vtedy nám sa písomne alebo osobitne predstavte, alebo ste vypísali báseň, a my takú uverejniť nemôžeme. Teda žiadame garanciu v osobách. — **P. Slavinský v T. sv. M.** Nevieme, čím sme si zaslúžili Vašu priaznivú pozornosť. Keď vyslovujeme naše srdečné vďaky, uisťujeme Vás spolu, že vaše básne vždy s radosťou uverejňovať budeme. — **Z pošti rakúskej Kirchengberg** prišiel nám dopis bez mena, Taký nemôžeme uverejniť. — **Jozef B. a B. J. v J.** Až v budúcom čísle. — **«Nyitramegyei gazdasági Egyesület» v Nitre.** Až v budúcom čísle vďačne uverejníme. — **Ján Straka, Koice.** V budúcom čísle. Mohol ste nám napísať, čo tam nového.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obececnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·50—8·— kor., peštianska 7·30 7·85 kor., z Báčky 7·75 kor., banátská 7·80 korun.

Raž: 6·——6·30 kor.

Jačmeň: na krm 5·60—6·40 korun, do pálenice ———— kor., na várku 6·75—8·50 kor.

Ovos: 5·40—5·70 kor.

Kukurica: 6·——— kor.

Proso: 5·———5·30 kor., všetko po 50 kil.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	26·20	24·80	23·40	22·—	21·—	20·—

6	7	7½	8
18:40	15:—	13:80	11:—

Otruby po 100 kil.: drobné 8:70 korún, hrubé 8:80 korún.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7:—7:25
brnava 7:—, pestrá 5:—, drobná 8:—
8:75, cúdená —. *Hrach:* 10:—12:—, lúpaný
18:—, *Šušovica* horšia 11:—, lepšia 18:—
—, *Mak:* 23:—24:—, všetko po 50 klg.

Semená: Červená datelina nová 75:—80:—. Lu-
cerna 64:—66:—, všetko 50 klg.

Sviňská masť 54:—54:50, Slanina ³/₁₀₀ 52:—
53:—, ⁴/₁₀₀ 46:—46:50, udená dobrá slanina 51:—
51:50 po 50 klg.

Lekvár srbský transito 14:75— po 50 klg.

Petrolej trojkřížový 47:—, dvojkřížový 42:50 za
100 klg. netto.

Olej repcový 75:—76:— za 100 klg.

Spiritus odaný rafinovaný 116:50—, dena-
turovaný 36½—37½.

Remeň: funtovice k. 154—160; terey prima k.
150—158; anglické odpadky k. 145—148; tefaciny k.
460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. —
—; tažené k. —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—
180; horniacke futrienky: strednie k. —, väč-
šie — metr. cent.

!! Ujdonság !!

Ó-ezüst fém'apból vert domborművü **Madonnakép,**
értékes, postán szállítható, szabadalmazott, gyönyörű műtárgy
Pallas részvénytársaságnál **Budapest, Honvéd-u.**
10. szám, darabonként **egy koronáért** kapható.
==== **Viszontelárusítók kerestetnek.** =====

OZNAM.

Prepositury novomestkej patriace

==== **mlýny** ====

a síce v **Pobedíme,** v **Bašovciach** a dva
v **Novom Meste n/Váhom** (nitrianská
stolica) dajú sa do predaju. Jak by ale mlýny
v **Pobedíme** a v **Bašovciach** odpredať sa
nemohly, dajú sa len do **árendy.** Ti, ktorí
skutočne vôľu majú mlýny odkúpiť, nech svoje
pisomné **offerty** oddajú u pána

Ludvika Javorku

==== **advokáta** =====

v **Novom Meste n/Váhom.**

Založeno r. 1848.

Založeno r. 1848.

závod Emmanuel Leipniker a Julo.

Budapešť, VII., Károly-körut 15.

Odporúča svoj bohato zásobený sklad na strižný plá-
tenicky, norinbergský a drobný tovar.

Potravným spolkom podáme znížené ceny.

Dielňa na varhany (organy)

Vincenca Mozsného, v Prešporoku

(Stefánia út č. 29. vo vlastnom dome).

Odporúča sa ku shotoveniu rozličných kostolných
varhanov dľa najnovšieho sústavu.

Hotové varhany vždy sú k dostaniu.

Opravy za najlavnejšie ceny sa prijímajú a pri
ručení sa vyhotovujú.

Do pozornosti

pánom roľníkom!

Každoročne objednávate mnoho hospodár-
skych strojov, a to z väčšej čiastky od firiem,
ktoré Slovákom a kresťanom nežičia. Stroje
sú obyčajne z ďaleka, drahé a v mnohých
pádoch plané.

Kto potrebuje a chce si objednať **doko-
nalé, solídne a trváce hospodárske
stroje,** — lebo príslovie je: čo je dobré, je
i lacné, — nech sa obráti na nižepodpísa-
ného a žiada si cenník jeho hospodárskych
strojov. Tento sa mu dopošle zdarma a franko.
Veď už i železničný dovoz z Bytče je lacnejší,
nežli z Nemecka, z Rakúska alebo z Pešti.

Michael Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse).

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
vesel'uje, za čo
dobro stojíme,
pri lámke, zá-
duchu, bezsni-

b'ladosti, migréne klopaniu srdca, boľeniu hlavy.
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov
I 20-ročné choroby boly už takým spôsobom
odstránené.

vosti, hučaniu
ucha, ischli,
zlom slychu,
nervosite, ne-
chuti po jiedle,
boľeniu zubov,

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo,
že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý
na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v
Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická
hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej
liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý
človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní
nebol uzdravený, naspät' dostane svoje peniaze. Kde nič
nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti
a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách
zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo
s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná
predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným
rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, picha-
niu, boľeniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne
po 1—2 natrení. Nesčíselné vďačovníctvo to dokazujú. Cena
fľaše 2 koruny, cena fľaše na próbu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s
vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom
výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostried-
kom hojacim, ulavujúcim a osilňujúcim zvlášte pri kašli,
somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri pľucovom hurute,
pri zachripnutí atď. Vela vďačovníctva potvrdzuje istý výsle-
dok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky
na próbu 1 koruna.

Krv čistioce pilulky temešvárskej mestskej
lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne
učinkuje bez toho, že by prameňom krčev bola, alebo aj
v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky
odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdočnom hurute,
pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých
chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42
halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane
prostriedky dostať jedine v temešvárskej
mestskej lekární, a len vtedy sú oprav-
divé sú-li obdarené obrannou známkou
a podpisom. A preto varujeme sa falšo-
vaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo pred-
bežným poslaním summy (i s pričinením
32 halierov na balikovanie a poštové
útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Bor eladás.

Zichy Aladár gróf uradalmi
pinczéjében a következő sajtótermésű
borok eladók:

- 1898. évi olasz rizling
- 1899. évi olasz rizling
- 1899. évi fehér burgundi
- 1899. évi szilváni
- 1899. évi vajtai fehér
- 1899. évi tramini

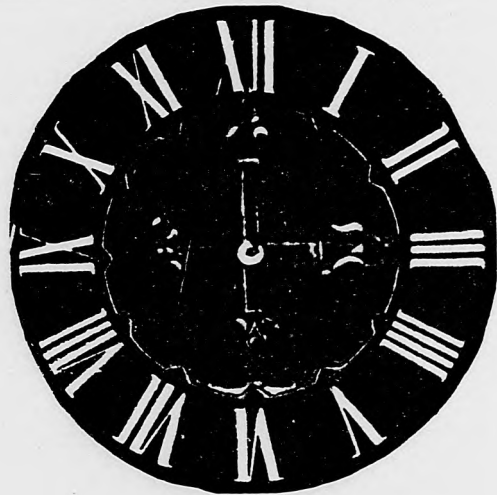
Kivánatra minta és árjegyzék küldetik.

Bővebb fölvilágositást ad

SCHULLER SÁNDOR

szőlő-kezelő,

Vajta, (Fehérmegye).

Mám česť v známost' doniesť,
že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod
správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej
dobro stáť a ručiť' môžem. Hodiny tieto vážové aj pod
naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenou
škryňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka,
ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo
váží ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám
hotovujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie
za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.